

Sygn. akt III AUa 930/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Romana Mrotek (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 sierpnia 2013 r. sygn. akt VI U 862/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 930/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. zobowiązał K. K. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku w kwocie 18.270 zł 60 gr, wskazując, że nadpłata powstała w związku z wypłatą emerytury przez organ rentowy pomimo braku rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczoną w tym okresie.

Ubezpieczona K. K. w odwołaniu od powyższej decyzji wniosła o jej cofnięcie, twierdząc że w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego świadczenie emerytalne otrzymywała zasadnie. Skarżąca podkreślała, że nigdy nie otrzymała listownej informacji z organu rentowego, że o ile chce nadal pobierać emeryturę, winna do końca września 2011 roku rozwiązać umowę o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o jego oddalenie i podtrzymał stanowisko zawarte w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, że ubezpieczona K. K. nie ma obowiązku zwrotu organowi rentowemu wskazanej w zaskarżonej decyzji kwoty 18.270,60 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że K. K. urodziła się (...).

W dniu 10 kwietnia 2009 roku ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury.

Decyzją z 23 kwietnia 2009 roku organ rentowy przyznał jej prawo do tego świadczenia od 1 kwietnia 2009 r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia ubezpieczona zobowiązana była do powiadamiania organu rentowego w nieprzekraczalnym terminie do końca lutego każdego roku o łącznej kwocie przychodu osiągniętego w poprzednim roku kalendarzowym.

Decyzją z dnia 5 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dokonał rozliczenia emerytury ubezpieczonej w związku z osiągniętym przychodem w 2009 roku w okresie od 1 kwietnia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku i uznał, że osiągnięty przez nią przychód uzasadniał zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia za ww. okres o kwotę maksymalnego zmniejszenia, tj. o 4203,81 zł. Po dokonaniu rozliczenia za ww. okres organ rentowy ustalił, że świadczenie było wypłacone w prawidłowej wysokości.

Decyzją z dnia 6 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. dokonał rozliczenia emerytury ubezpieczonej w związku z osiągniętym przychodem w 2010 roku i uznał, że osiągnięty przez nią przychód uzasadniał zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia za ww. okres o kwotę maksymalnego zmniejszenia, tj. o 5.820,88 zł. Po dokonaniu rozliczenia za ww. okres organ rentowy ustalił, że świadczenie było wypłacane w prawidłowej wysokości.

Wyrokiem z 13 listopada 2012 roku Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012r., poz. 1285.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Przy czym za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (ust. 2 pkt 1) oraz świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (ust. 2 pkt 2). Tożsamy uregulowanie zawarte jest w art. 84 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), który stanowi, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, a za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się m.in. świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Z powyższego wynika, iż ze świadczeniem pobranym nienależnie mamy do czynienia w sytuacji, gdy ustalimy, że zaistniały okoliczności, które powodowały ustanie prawa do tego świadczenia, a mimo to świadczenie zostało wypłacone przez organ rentowy i pobrane przez osobę pobierającą to świadczenie. Warunkiem zatem uznania świadczenia za pobrane nienależnie jest wystąpienie okoliczności, z którymi łączy się skutek w postaci ustania lub zawieszenia prawa do świadczenia albo wstrzymania jego wypłaty.

W niniejszym postępowaniu organ rentowy stał na stanowisku, iż na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury ubezpieczonej podlegało zawieszeniu od 1 października 2011 roku w przypadku kontynuowania przez nią zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Okoliczności faktyczne rozpoznawanej sprawy były bezsporne. Prawo do emerytury K. K. nabyła na podstawie decyzji z dnia 23 kwietnia 2009 roku, poczynając od 1 kwietnia 2009 roku. W tym czasie ubezpieczona była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. Faktem też jest, że po 1 października 2011 roku ubezpieczona kontynuowała to zatrudnienie (nie rozwiązała stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury).

Spór w rozpoznawanej sprawie sprowadzał się więc do oceny czy w niniejszym stanie faktycznym zostały spełnione przesłanki konieczne do zastosowania od 1 października 2011 r. w stosunku do ubezpieczonej przepisu 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna).

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia tego zagadnienia – w ocenie Sądu - ma treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku wydanego w sprawie o sygn. akt K 2/12. Trybunał Konstytucyjny stwierdził w nim, iż art.28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż oba te przepisy nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku, Trybunał doprecyzował przy tym, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 roku. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Mając na uwadze stanowisko organu rentowego prezentowane w niniejszej sprawie, Sąd Okręgowy wskazał, iż w świetle brzmienia przepisu art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza więc, że przepis ten nie może być stosowany, poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma w takiej sytuacji skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08 oraz wyrok tego sądu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt II PK 42/06).

Odnosząc powyższe do stanu prawnego niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy wskazał, że zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. ustawy emerytalnej) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 omawianej ustawy dodał do ustawy emerytalnej - po art. 103 - art. 103a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.”

Omawiany przepis został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 roku - w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba więc uznać, że już od tej daty powinien on zostać z pominięty przy rozstrzyganiu sporów dotyczących osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2011 roku - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tych ubezpieczonych (do których zalicza się także ubezpieczona, która prawo do emerytury nabyła od 1 kwietnia 2009 roku) należy dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał w momencie nabycia przez nich prawa do emerytury, a zatem do stanu prawnego bez przepisu art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu, od 8 stycznia 2009 r. nie istniał zaś wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony bowiem został z dniem 8 stycznia 2009 roku art. 103 ust. 2a cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od 1 stycznia 2011 roku przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

Reasumując, ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia.

Konkludując, skoro w dacie nabywania przez ubezpieczoną prawa do emerytury nie obowiązywał wymóg rozwiązania stosunku pracy i – zgodnie z przywołanym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego – stan prawny w tym zakresie nie został w stosunku do ubezpieczonej zmieniony wprowadzeniem do ustawy emerytalnej art.103a – świadczenia emerytalne pobrane przez K. K. od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. nie mogą być uznane za nienależne, a w konsekwencji ubezpieczona nie ma obowiązku ich zwrotu organowi rentowemu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, że ubezpieczona K. K. nie ma obowiązku zwrotu organowi rentowemu wskazanej w zaskarżonej decyzji kwoty 18.270,60 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł organ rentowy, zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu naruszenie 138 ust.1 i 2 ustawy z 17.12.1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 r nr 153 poz.1227 ze zm.) w zw. art.190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art.28 w zw. z art.103a ustawy z 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U nr 257 poz.1726 ze zm.) dodanym przez art.6 pkt.2 ustawy z 16.12.2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw oraz art.138 ust. 1 i 2 ustawy z 17.12.1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 r nr 153 poz.1227 ze zm.) poprzez przyjęcie, że wobec niekonstytucyjności przepisu art.28 powołanej ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu organowi rentowemu kwoty 18.270,60 zł.

Apelujący wskazał, że stosownie do art. 190 ust.3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin

utrąty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny – dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Wyrokiem z 13 listopada 2012 r - Sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art.28 ustawy z 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art.103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodanym przez art.6 pkt.2 ustawy z 16.12.2010 r, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Sentencja wyroku została opublikowana w Dzienniku Ustaw w dniu 22 listopada 2012 r - poz.1285. Trybunał Konstytucyjny w sentencji wyroku nie wskazał terminu utraty mocy obowiązującej art.28 a zatem obowiązuje tu reguła zawarta w art. 190 ust.3 Konstytucji RP czyli art.28 utracił moc z dniem 22 listopada.2012 r. Nadto, w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego (pkt.9) Trybunał wprost wskazał, że" z chwilą ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art.28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r, w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą -jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury-nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 do 31 grudnia 2010. Natomiast przepis ten nadal pozostaje w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później tj. od 1 stycznia 2011 r."

Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od 1 kwietnia 2009 r. Za okres od 1.10.2011 r do 21.11.2012 r wypłacono jej emeryturę pomimo dalszego zatrudnienia a zatem wbrew obowiązującemu wówczas przepisowi art. 28 w zw z art.103a ustawy zmieniającej.

Wobec uznania niekonstytucyjności przepisu art.28 stosunku do kręgu osób, do których należy wnioskodawczyni, zaistniała podstawa do wypłaty świadczenia ale, nie jak orzekł Sąd pierwszej instancji od daty jej wstrzymania ale od daty ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw czyli od 22 listopada 2012 r. Trybunał nie orzekł bowiem, że jego orzeczenie ma moc wsteczną czyli że ma zastosowanie do zdarzeń przed dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw.

Zasadą jest, że wyroki Trybunału Konstytucyjnego działają ex nunc gdyż od momentu ich opublikowania tworzą nowy system prawny a zatem gdyby skutki orzeczenia TK miały działać ex tunc Trybunał wskazałby to wprost w wyroku. Tymczasem Trybunał w uzasadnieniu powołanego wyroku wskazał wprost, że przepis, na podstawie którego zawieszono m.in. wnioskodawczyni emeryturę tj. art.28 ustawy zmieniającej z 16.12.2010 r traci moc od daty ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw czyli od 22 listopada 2012 r. A zatem dopiero od tej daty można podjąć dalszą wypłatę zawieszanej emerytury. Podobne stanowisko zajął Sąd Okręgowy w Legnicy w wyroku z 1.02.2013 r. - Sygn. akt VU 1954/12.

Wnioskodawczyni nie zawieszono wypłaty emerytury od 1.10.2011 r pomimo, że w oparciu o obowiązujący wówczas przepis art.28 w zw. z art.103a dodanym przez art.6 pkt.2 ustawy zmieniającej nie było podstaw do wypłat) świadczenia. Uznanie powyższego przepisu za niekonstytucyjny z dniem 22 listopada 2012 r powoduje, iż od tej daty przestaje on obowiązywać dla określonej grupy osób tym i K. K., a zatem w przypadku wnioskodawczyni wypłata świadczenia powinna mieć miejsce od 22.11 -2012 r. a wypłacona emerytura w wysokości 18.270,60 zł za okres od 1.10.2011 r do 21.11.2012 r stanowi nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust.2 pkt. 1 i w związku z tym wnioskodawczyni, zgodnie z art. 138 ust. 1 obowiązana jest do jej zwrotu.

Z tych względów, wyrok Sądu Okręgowego ustalający, że ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu powyższej kwoty jest nietrafny zaś apelacja uzasadniona.

Ubezpieczona wniosła o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się w całości nieuzasadniona.

Sąd drugiej instancji podziela zarówno ustalenia faktyczne jak i rozważania prawne Sądu Okręgowego, które legły u podstaw wydania zaskarżonego orzeczenia.

Podkreślić należy, że utrwalone jest już stanowisko tutejszego sądu apelacyjnego, zgodnie z którym konsekwencją wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu art. 28 ustawy nowelizującej w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest konieczność podjęcia wypłaty emerytur od dnia 1 października 2011 roku, czyli od dnia faktycznego wytrzymania wypłaty świadczenia.

Sąd Apelacyjny uznaje, tak jak to uczynił Sąd Okręgowy, że przepis, który został uznany za niezgodny z Konstytucją nie mógł stanowić podstawy do wstrzymania wypłaty świadczenia i nie mógł stanowić podstawy prawnej działań organu rentowego. Nie ma podstaw prawnych, aby uznawać, że dopiero z chwilą ogłoszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego można było tej wypłaty dokonywać.

Zgodnie przepisem art. 190 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, orzeczenia w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji (m.in. w kwestii zgodności ustaw z Konstytucją) podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony, a orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, chyba, że Trybunał Konstytucyjny określił inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Za ugruntowane uznać należy stanowisko, że co do zasady orzeczenia Trybunału mają moc wsteczną (są skuteczne *ex tunc*). Stanowisko to zakłada, że orzeczenie Trybunału usuwa zakwestionowaną normę prawną w zasadzie od chwili jej wejścia do systemu prawnego, lecz najwcześniej od chwili wejścia w życie Konstytucji. Pogląd ten prowadzi do powstania fikcji prawnej, że danej normy nigdy w systemie prawnym nie było, co umożliwia wzruszenie czynności dokonanych na jej podstawie. Szczegółową analizę argumentów przemawiających za tą koncepcją przedstawił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 maja 2009 roku (sygn. I CSK 379/08, OSNC z 2009 r., nr 12, poz. 172) i Sąd Apelacyjny ją podziela. Sąd Najwyższy, opierając się na wykładni funkcjonalnej i uwzględniając pozycję ustrojową Trybunału wskazał m.in., że Trybunał orzeka o niezgodności ustawy z Konstytucją, ale niezgodność ta nie istnieje wyłącznie w chwili orzekania przez Trybunał, lecz występuje również wcześniej. Zatem znaczenia nie ma to kiedy badanie zgodności konstytucyjnej ma miejsce lecz to kiedy w systemie prawnym pojawiła się norma prawna niższego rzędu niezgodna z normą prawną nadrzędną.

Sporna norma prawna została uznana za niezgodną z Konstytucją i przez to wyeliminowana z porządku prawnego od chwili jej wejścia w życie. Wobec powyższego w stosunku do ubezpieczonej nie istniała podstawa prawna do zawieszenia jej wypłaty świadczenia poczynając od 1 października 2011 roku. Tym samym za uzasadnioną należało uznać zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie poprzez zmianę poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przyznanie K. K. prawa do wypłaty zawieszony emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012r. oraz brak obowiązku zwrotu świadczenia za ten okres.

Zarazem Sąd Apelacyjny podkreśla, że w świetle przedstawionej powyżej argumentacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia prawa, tj. art. 2 ust. 1 pkt 1 w zw. z artykułem 134 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bądź art. 316 k.p.c. Istotny z punktu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wyrok Trybunału Konstytucyjnego został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 roku, zatem należało go uwzględnić w dacie wyrokowania przez sąd pierwszej instancji w dniu 27 sierpnia 2013 roku. Zgodnie z treścią przepisu art. 316 k.p.c. orzekający Sąd Okręgowy za podstawę wyroku wziął stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Niekonstytucyjne przepisy obowiązujące w dacie wydawania decyzji z dnia 9 grudnia 2012r. przez organ rentowy nie

niweczyły prawa K. K. do pobierania emerytury w spornym okresie. Wstrzymanie wypłaty świadczenia oparte bowiem zostało na przepisach, które na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego zostały derogowane z systemu prawnego.

Powyższe skłoniło Sąd Apelacyjny do uznania, że apelacja organu rentowego, jako niezasadna, podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko